

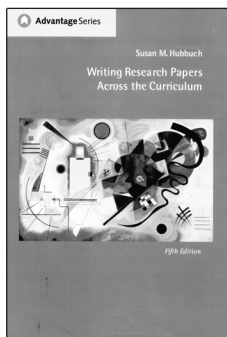


راهنمای جامع  
نگارش مقاله علمی

این کتاب ترجمه‌ای است از:

*Writing Research Papers Across the Curriculum*

by Susan M. Hubbuch, 5<sup>th</sup> Edition, 2004, Thomson Wadsworth



Hubbuch, Susan M	: هابوک، سوزان ام.	سرشناسه
: راهنمای جامع نگارش مقاله علمی / سوزان ام، هابوک؛ ترجمه‌ی حسین پورقاسمیان -		عنوان و نام پدیدآور
: قم: انتشارات دانشگاه ادیان و مذاهب، ۱۳۹۳		مشخصات نشر
: ۶۱۲ ص		مشخصات ظاهری
: انتشارات دانشگاه ادیان و مذاهب؛ ۱۰۹		فروست
: ۹۷۸-۶۰۰-۶۷۳۰-۰۵-۹		شابک
Writing research papers across the curriculum:		عنوان اصلی
: چاپ دوم تابستان ۱۴۰۰		یادداشت
: فیبا.		وضعیت فهرست نویسی
: گزارش نویسی		موضوع
: تحقیق		موضوع
: زبان انگلیسی - معانی و بیان		موضوع
: آموزش و پرورش - رویکرد میان رشته‌ای		موضوع
: دانشگاه ادیان و مذاهب. معاونت پژوهشی.		شناسه افزوده
: دانشگاه ادیان و مذاهب.		شناسه افزوده
: LB ۲۳۶۹/۰۲۲		رده بندی کنگره
: ۸۰۸/۰۴۲		رده بندی دیویی
: ۳۰۹۳۳۷۰		شماره کتابشناسی ملی

راهنمای جامع  
نگارش مقاله علمی

سوزان ام. هابوک

ترجمه‌ی  
حسین پورقاسمیان



انشارات دانشگاه اویان نراهب

معاونت پژوهش

۱۴۰۰



قم، پردیسان، روبه‌روی مسجد امام صادق (علیه السلام)، دانشگاه ادیان و مذاهب.  
تلفن: ۰۲۵-۳۲۸۰۳۱۷۱  
همراه: ۰۹۱۲۷۵۴۵۷۷۸  
فروشگاه اینترنتی:

www.Adyanpub.com @Libadyan

## راهنمای جامع نگارش مقاله علمی

- مؤلف: سوزان ام. هابوک
- مترجم: حسین پورقاسمیان (عضو هیئت علمی دانشگاه صنعتی قم)
- مقابله و ویرایش علمی: بهروز حدادی
- ناشر: انتشارات دانشگاه ادیان و مذاهب
- نوبت چاپ: دوم، تابستان ۱۴۰۰
- طراح: مهدی محمدی شجاعی، شهرام بردبار
- چاپ: موسسه بوستان کتاب
- شمارگان: ۵۰۰ نسخه
- مرجع قیمت: وبسایت رسمی انتشارات دانشگاه ادیان و مذاهب
- شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۷۳۰-۰۵-۹

«کلیه حقوق محفوظ و مخصوص ناشر است»

تکثیر، انتشار و بازنویسی این اثر یا قسمتی از آن به هر شیوه، از قبیل چاپ، فتوکپی، الکترونیکی، صوت و تصویر، بدون اجازه مکتوب ناشر ممنوع و پیگرد قانونی دارد.

## فهرست مطالب

### ۱. مقاله پژوهشی چیست؟

- الف. چگونه از این کتاب راهنما استفاده کنیم؟..... ۱۶
- ب. مرور کلی: مقاله تحقیقی چیست؟..... ۱۸
- ج. یادگیری، تفکر، و مقالات تحقیقی..... ۲۰
۱. شواهد..... ۲۱
- الف. واقعیت‌ها..... ۲۱
- ب. نتیجه‌گیری‌ها..... ۲۲
- ج. قضاوت‌ها..... ۲۲
۲. ارزیابی شواهد..... ۲۳
۳. منابع شواهد و انواع پروژه‌های تحقیقی..... ۲۶
- د. خلاصه..... ۲۹

### ۲. از کجا آغاز کنم؟

- الف. مرحله اول: دفترچه یادداشت محقق..... ۳۵
- ب. مرحله دوم: تصمیم‌گیری در مورد سؤال/ فرضیه تحقیق که می‌خواهید آن را بیازمایید..... ۴۲
- ج. مرحله سوم: ساختن سؤال/ فرضیه تحقیق..... ۴۶
- د. مرحله چهارم: شکل دادن فرضیه/تز کاربردی..... ۵۲
۱. راهبرد اول ۱ پیدا کردن فرضیه‌هایی درباره حوزة تحقیق..... ۵۳
۲. راهبرد دوم: تبدیل جملات قضاوتی به استنباط..... ۵۸
۳. راهبرد سوم: تعریف واژه‌ها..... ۶۱
- ه. مرحله پنجم: انتخاب راهبرد تحقیق - سؤالات تحقیق..... ۶۵
- و. چند کلام دیگر در باب طرح‌های تحقیقی و آزمودن آنها..... ۶۷

۱. مطالعات و آزمایش‌ها ..... ۶۷
۲. مرور یا مروری بر مقالاتی که به آثار نوشته شده در یک رشته می‌پردازند.. ۶۹
۳. مقالات انتقادی ..... ۷۰
- ز. طرح پیشنهادی تحقیق ..... ۷۳
- ح. کلام پایانی ..... ۷۵
- ط. طراحی برای آینده: توسعه یک برنامه کاری ..... ۷۶

### ۳. یافتن شواهد

- الف. موضع محقق ..... ۷۷
- ب. منابع و مآخذ ..... ۸۱
  ۱. منابع: آنچه را که باید بدانم، از کجا پیدا کنم؟ ..... ۸۱
  ۲. منابع موثق ..... ۸۶
  ۳. منابع ..... ۹۱
- ج. روند تحقیق ..... ۱۰۳
  ۱. چه انتظاراتی داشته باشیم و چگونه مدیریت کنیم ..... ۱۰۳
  ۲. سیستم‌های «بایگانی» فهرست کتب ..... ۱۰۸
  ۳. جستجوی منابع احتمالی ..... ۱۱۴
- الف. پایگاه داده‌های خود را بشناسید ..... ۱۱۴
- ب. جستجو به وسیله موضوع و کلید واژه ..... ۱۱۸
- ج. نتیجه جستجوی شما ..... ۱۲۳
۴. پیدا کردن منابع چاپی ..... ۱۲۵
- د. ارزیابی منابع آنلاین ..... ۱۳۰
- ه. اطلاعاتی برای ثبت منابع الکترونیک ..... ۱۳۷
- و. خلاصه ..... ۱۴۲

### ۴. خواندن انتقادی و یادداشت‌برداری

- الف. خواندن فعالانه و منتقدانه: مرور کلی ..... ۱۴۷
- ب. مرور اولیه منابع ..... ۱۵۱

۱. تعیین کیفیت منابع ..... ۱۵۳
۲. تعیین مطالبی که ابتدا باید خوانده شود ..... ۱۵۶
۳. نحوه مواجه شدن با مطالب دشوار ..... ۱۵۷
- ج. خواندن به منظور درک آنچه مؤلف می‌گوید و انجام می‌دهد ..... ۱۵۸
۱. سؤالاتی در خصوص آنچه مؤلف انجام می‌دهد ..... ۱۶۰
۲. سؤالاتی در خصوص آنچه مؤلف می‌گوید ..... ۱۶۲
- راه‌کارهایی برای پاسخ به این سؤالات ..... ۱۶۲
۳. نوشتن به منظور درک آنچه خوانده‌اید ..... ۱۶۳
۴. انتقاد از منابع ..... ۱۶۶
- د. بررسی و ثبت شواهد: مرور کلی ..... ۱۶۸
۵. ایجاد فایل‌ها و سیستم فهرست‌بندی ..... ۱۷۲
- و. ایجاد کتاب‌شناسی کاربردی ..... ۱۷۵
- ز. نوشتن خلاصه‌ها (با چند کلامی در مورد کتاب‌شناسی توضیحی) ..... ۱۷۹
- ح. ثبت بخش‌های خاصی از اطلاعات ..... ۱۸۵
۱. حقایق یا داده‌ها ..... ۱۸۶
۲. جزئیاتی در مورد دیدگاه‌های مؤلف ..... ۱۸۸
۳. استفاده از مطالبی که مؤلف از سایر منابع اقتباس کرده است ..... ۱۹۴
- ط. خلاصه ..... ۱۹۷

## ۵. نوشتن مقاله

- الف. روند نوشتن: نگاه کلی ..... ۲۰۴
۱. نوشتن برای خوانندگان ..... ۲۰۴
۲. حرکت از کل به جز ..... ۲۰۶
- الف. طرح‌های (نقشه) کلی مقاله ..... ۲۰۸
- ب. نوشتن چکیده: اولین پیش‌نویس ..... ۲۰۹
۳. مرور و بررسی شواهد ..... ۲۱۲
- ب. گزارشی در مورد تحقیق یا آزمایش ..... ۲۱۴
۱. فرمت کلی ..... ۲۱۵
- الف. بخش اول: مقدمه، گزارش پیشینه تحقیق، بیان فرضیه ..... ۲۱۵

- ب. بخش دوم: توصیف مطالعه، که شامل داده‌ها و روش‌شناسی است ۲۱۷
- ج. بخش سوم: نتایج، بحث، نتیجه‌گیری‌ها (خاتمه) ..... ۲۱۸
- د. ضمیمه‌ها و فهرست مرجع ..... ۲۱۹
- ث. چکیده ..... ۲۱۹
۲. دستورالعمل‌های کلی برای نوشتن گزارش ..... ۲۲۰
- ج. مرور کلی مقاله مروری ..... ۲۲۳
- د. مقاله انتقادی ..... ۲۲۶
۱. توسعه شرح تز ..... ۲۲۸
۲. نوشتن چکیده مقاله ..... ۲۳۱
۳. ایجاد نقشه کلی ..... ۲۳۸
- ه. آماده کردن پیش‌نویس و بازبینی ..... ۲۴۵
- و. آیا در مقاله‌ام می‌توانم از ضمیر اول شخص (من) استفاده کنم؟ و دیگر مسائل مربوط به سبک ..... ۲۵۳
- ز. خلاصه ..... ۲۶۰

## ۶. چگونه باید و چگونه نباید شواهد خود را درون مقاله جای دهیم؟

- الف. اگر از منابع خود درست استفاده نکنید و ارجاعات را مشخص نکنید، شاید سر از سرقت ادبی سر درآورید. ..... ۲۶۳
۱. سرقت ادبی چیست؟ ..... ۲۶۳
۲. منابع دزدی ادبی ناخواسته ..... ۲۶۴
- ب. استفاده از منابع و ذکر آنها... به طور صحیح ..... ۲۶۷
۱. از آنچه نیاز دارید، در موقع لزوم استفاده کنید - و آنچه را استفاده کردید، با ذکر منبع، عنوان کنید. ..... ۲۶۹
- الف. استفاده از اطلاعات مجزا و مشخص ..... ۲۷۰
- ب. خلاصه کردن آثار دیگران ..... ۲۷۲
۲. متخصصان آشکارا منابع خود را در متن مقالات خود ذکر می‌کنند و شما نیز باید چنین کنید. ..... ۲۷۴
۳. خلاصه کردن اثر و ایده‌های تخصصی دیگر: نویسندگان با تجربه چگونه



- این خلاصه‌سازی را انجام می‌دهند: ..... ۲۸۱
۴. استفاده صحیح از نقل قول‌های مستقیم ..... ۲۸۹

### ۷. پاک‌نویس کردن نسخه نهایی

- الف. ویرایش و تصحیح: چند راهکار ..... ۳۰۲
- ب. ویرایش و غلط‌گیری: مواردی که باید بررسی شود ..... ۳۰۷
- ج. شکل مقاله ..... ۳۱۰

### ۸. مستندسازی منابع: اصول اولیه

- الف. انتخاب سبک مستندسازی ..... ۳۱۹
- ب. شناخت نظام‌ها و سبک‌های مستندسازی ..... ۳۲۶
۱. دو فرض اساسی مربوط به مستندسازی ..... ۳۲۶
۲. سیستم و سبک‌های اصلی مستندسازی ..... ۳۲۸
- الف. سیستم‌های مستندسازی ..... ۳۲۸
- ب. سبک‌های مستندسازی ..... ۳۳۳
- ج. آنچه باید در مورد نظامنامه‌ها و راهنماهای سبک نگارش بدانید ..... ۳۳۵
- د. آنچه باید در مورد... بدانید ..... ۳۴۱
۱. آنچه باید در مورد مؤلفان بدانید ..... ۳۴۱
۲. آنچه باید دربارهٔ عناوین بدانید ..... ۳۴۶
۳. آنچه باید دربارهٔ مستندسازی بخش‌های کتاب بدانید ..... ۳۴۹
۴. آنچه دربارهٔ مستندسازی کتاب‌ها باید بدانید ..... ۳۵۳
۵. آنچه باید در مورد گاهنامه‌ها بدانید ..... ۳۵۷
۶. آنچه باید در مورد مستندسازی مطالب دانلودشده از رایانه‌ها بدانید ..... ۳۶۳
۷. آنچه باید در مورد مستندسازی سایر انواع منابع بدانید ..... ۳۶۹
- ه. زمان مستندسازی منابع در مقاله، چه زمانی است ..... ۳۷۱
۱. مراحل‌ی که باید طی کنید ..... ۳۷۲
۲. مرتب کردن فهرست نهایی ..... ۳۷۷
۳. دیدگاه‌های کلی در مورد استنادات درون - متنی یا پراکنزی ..... ۳۸۲
۴. تفاسیری کلی در مورد یادداشت‌های توضیحی ..... ۳۸۵

### پیوست الف. سبک MLA

الف: سبک MLA چگونه کار می کند .....	۳۸۹
ب. استنادات پرانتزی .....	۳۹۱
۱. شکل اصلی .....	۳۹۱
۲. قرار دادن استنادات .....	۳۹۲
۳. تغییرات شکل اصلی .....	۳۹۳
ج. شکل منابع در فهرست آثار ذکر شده .....	۳۹۶
۱. کتابها .....	۳۹۶
۲. قسمتی از کتاب، شامل آثار مرجع: .....	۴۰۰
۳. مقالات اقتباس شده از مجلات و روزنامه‌ها .....	۴۰۳
۴. مقالات گرفته شده از روزنامه‌ها .....	۴۰۵
۵. وبسایت‌ها و سایر منابع الکترونیکی .....	۴۰۷
۶. انواع دیگر منابع .....	۴۱۱
د. فهرست نهایی آثار ذکر شده همراه با یک نمونه .....	۴۱۳

### پیوست ب. سبک کتاب‌شناسی و یادداشت‌های CMS

الف. سبک کتاب‌شناسی و یادداشت‌های CMS چگونه کار می کند؟ .....	۴۱۷
ب. یادداشت‌ها .....	۴۲۰
۱. اطلاعات اساسی در مورد یادداشت‌ها .....	۴۲۰
۲. اولین یادداشت و یادداشت‌های بعدی .....	۴۲۳
۳. شکل یادداشت‌های متعاقب .....	۴۲۴
ج. شکل‌های مربوط به منابع در اولین یادداشت‌ها و کتاب‌شناسی .....	۴۲۷
۱. تفاوت‌های بین اولین یادداشت‌ها و مدخل کتاب‌شناسی .....	۴۲۷
۲. کتابها .....	۴۲۹
۳. بخشی از کتاب شامل آثار مرجع .....	۴۳۴
۴. مقالات گرفته شده از مجلات و نشریات .....	۴۳۹
۵. مقالات گرفته شده از روزنامه‌ها .....	۴۴۱
۶. وبسایت‌ها و دیگر منابع الکترونیک .....	۴۴۳

د. کتاب‌شناسی نهایی، همراه با یک نمونه ..... ۴۴۷

### پیوست ج. سبک APA

الف. نحوه عملکرد سبک APA .....	۴۵۱
ب. استنادات مرجع درون‌متنی .....	۴۵۴
۱. شکل اصلی .....	۴۵۴
۲. تغییرات شکل اصلی .....	۴۵۵
ج. شکل منابع در فهرست مرجع .....	۴۶۰
۱. کتاب‌ها .....	۴۶۰
۲. بخشی از کتاب شامل آثار مرجع .....	۴۶۳
۳. مقالات گرفته‌شده از مجلات و نشریات .....	۴۶۶
۴. مقالات گرفته‌شده از روزنامه‌ها .....	۴۶۸
۵. وب‌سایت‌ها و دیگر منابع الکترونیک .....	۴۶۹

### پیوست د. سبک‌های علمی: سبک مؤلف-تاریخ در CMS و دو سیستم به سبک CSE

الف. مقدمه کلی .....	۴۷۵
ب. سبک مؤلف - تاریخ CMS .....	۴۷۷
۱. نحوه عملکرد سبک مؤلف - تاریخ CMS .....	۴۷۷
۲. استنادات متنی .....	۴۷۹
الف. شکل اصلی .....	۴۷۹
ب. تغییرات شکل اصلی .....	۴۸۰
۳. شکل‌های مربوط به منابع در فهرست مرجع .....	۴۸۴
الف. کتاب‌ها .....	۴۸۴
ب. بخشی از کتاب .....	۴۸۶
ج. منابع گرفته‌شده از مجلات و نشریات .....	۴۸۹
د. وب‌سایت‌ها و سایر منابع الکترونیکی .....	۴۹۱
۴. فهرست مرجع نهایی به همراه یک مثال .....	۴۹۴
ج. سیستم‌های CSE: نام - سال و استناد - توالی .....	۴۹۷
۱. نحوه عملکرد سیستم‌های CSE .....	۴۹۷

۲. استنادات درون‌متنی ..... ۵۰۱
- الف. سیستم نام - سال ..... ۵۰۱
- ب. استنادات درون‌متنی: سیستم استناد - توالی ..... ۵۰۴
۳. شکل منابع در فهرست مرجع ..... ۵۰۶
- الف. کتاب‌ها ..... ۵۰۶
- ب. بخشی از کتاب ..... ۵۱۰
- ج. مقالات گرفته‌شده از مجلات و نشریات ..... ۵۱۳
- د. مقالات گرفته‌شده از روزنامه‌ها ..... ۵۱۶
- ه. وب‌سایت‌ها و دیگر سایت‌های الکترونیک ..... ۵۱۸
۴. فهرست مرجع نهایی، همراه با چند نمونه برای هر دو سیستم ..... ۵۲۱

#### پیوست ه: مصاحبه‌ها

- الف. تعیین آنچه نیاز دارید ..... ۵۲۵
- ب. آمادگی برای مصاحبه ..... ۵۲۷
۱. آگاهی از موضوع اصلی مصاحبه ..... ۵۲۸
۲. تهیه متن مصاحبه ..... ۵۲۸
۳. انجام آزمایشی مصاحبه ..... ۵۳۱
۴. تماس گرفتن با مصاحبه‌شوندگان ..... ۵۳۲
- ج. مصاحبه ..... ۵۳۳
- د. نوشتن مصاحبه ..... ۵۳۵

#### چهار نمونه مقاله علمی پژوهشی ۵۳۹

## به نام خداوند جان و خرد

مقوله پژوهش و تحقیق امری است که خوشبختانه در دو سه دهه اخیر بسیار مورد توجه صاحب نظران و علاقه‌مندان قرار گرفته است و پس از دوره‌ای طولانی از صرف تقریباً تمام توان علمی به فعالیتهای آموزشی صرف و کلاس‌محور، موج نیرومندی شکل گرفته است که اساتید و دانشجویان و همه اهل قلم و تحقیق در آن سهیم‌اند. رشد میزان مقالات منتشره اهل قلم در کشور ما در مجلات علمی معتبر جهان و ارتقای شاخص‌های کمی و کیفی، شاهد صدقی بر این مدعاست.

با این حال، چند و چون نگارش علمی و محققانه برای بسیاری از علاقه‌مندان چندان روشن نیست و ابهام‌های فراوانی در چگونگی تولید آثار علمی - پژوهشی و چگونگی انتشار آن از عمده دغدغه‌های علاقه‌مندان نگارش علمی است.

دانشگاه نوینادیان و مذاهب به عنوان دانشگاهی پژوهش‌محور، که انتشار آثار فراوانی در حوزه تخصصی، آن را سرآمد دانشگاه‌ها و دانشکده‌های مشابه کرده است، تلاش‌های گوناگونی برای حل این معضل به عمل آورده و کوشیده است تا در انتشار آثار علمی خود، از یک سو معیارهای رایج علمی و جهانی را مدنظر قرار دهد و از سوی دیگر، در این حوزه به فرهنگ‌سازی و ارتقای توان علمی نویسندگان، در داخل و خارج دانشگاه بپردازد.

در خصوص چگونگی نگارش علمی، آثار فراوان و باارزشی به زبان‌های مختلف<sup>۱</sup> از جمله زبان انگلیسی وجود دارد که اثر حاضر یکی از دهه‌های اثری است که با رعایت جمیع جوانب برای ترجمه و انتشار برگزیده شد که البته در اینجا باید از جناب آقای منصور شمس در حسن انتخاب اثر، و آقای دکتر حسین پورقاسمیان، عضو هیئت علمی دانشگاه صنعتی قم، در برگردان آن صمیمانه تشکر کرد؛ هم چنین از خانم فاطمه

---

۱. شاید بهترین اثر در این حوزه تخصصی، کتاب ارزشمند دکتر ضیاء موحد زیر عنوان *البته واضح و مبهره* است، باشد. گفتنی است که کتاب ارزشمند دیگری زیر عنوان *بهتر بنویسیم* به قلم جناب آقای رضا بابایی و به سفارش معاونت پژوهشی تهیه شد که با اقبال خوب خوانندگان مواجهه، و در اندک زمانی دو ویرایش آن منتشر شد که این اثر از نگاهی دیگر می‌تواند مکمل کتاب حاضر باشد.

توفیقی و خانم زهرا محرمی که دقت و دانش‌شان به خصوص به هنگام بازخوانی و اصلاح، بس سودمند بود و نیز جناب آقای سید جواد میرقیصری که تنظیم مطالب و جدول‌ها به لطف چیرگی ایشان در این فن میسر شد.

به این کتاب از این جهت حائز اهمیت است که با نگاهی جامع به موضوع، بسیاری از جزئیات فرآیند تحقیق و نگارش را توضیح داده و ضمن ارائه پیشنهاد، به بسیاری از مشکلات احتمالی که فراروی پژوهشگر قرار می‌گیرد، پرداخته و نوع مطالب مطرح‌شده به گونه‌ای است که برای نگارش چه به زبان فارسی یا سایر زبان‌ها قابل استفاده است؛ گرچه در مواردی خاص، مطالب بیشتر در نگارش مقاله به زبان لاتین سودمند است و البته همین می‌تواند زمینه‌تھیئه آثاری مشابه در فضای زبان فارسی را پدید آورد.

به هنگام ویرایش کتاب، سعی کردیم ضمن تطبیق چندباره ترجمه با متن اصلی و ویرایش آن، اثر ارائه‌شده از دقت کافی برخوردار باشد، زیرا این اثر در اصل راهنما و الگویی برای علاقه‌مندان نگارش علمی است و البته از آنجا که انسان و نسیان از دیرهنگام قرین یکدیگر بوده‌اند، ضمن پوزش از خوانندگان، خواهان آنیم که لغزش‌ها و خطاهای این اثر را گوشزد کنند. والسلام

بهروز حدادی

(ویراستار علمی)

Behrooz.haddadi@gmail.com



## مقاله پژوهشی چیست؟

نزد بسیاری از دانشجویان، چیزی ناامیدکننده تر - یا حتی ترسناک تر - از این جمله نیست که «شما باید مقاله‌ای پژوهشی تحقیقی برای این درس بنویسید.» «مقاله پژوهشی» غالباً تصویری ناامیدکننده از ساعت‌ها سرخوردگی و کار ناآگاهانه را در ذهن ایجاد می‌کند. بسیاری از دانشجویان بدان سبب که نمی‌دانند از کجا شروع کنند و اصولاً چه باید بکنند، هفته‌های زیادی را با نگرانی می‌گذرانند و کار را به تأخیر می‌اندازند، و سرانجام، یکی دو هفته آخر - و شاید هم چند روز آخر - قبل از موعد تکلیف، به خودشان فشار می‌آورند و به سراغ سایت گوگل<sup>۲</sup> می‌روند و انبوهی از مطالب مختلف را دانلود می‌کنند، و گاهی هم یکی دو کتاب از کتابخانه می‌گیرند. بر سر میزهایشان برمی‌گردند و در حالی که با انبوهی از «مطالب گوناگون» روبرو هستند، سعی می‌کنند راهی پیدا کنند تا تمام این اطلاعات را به شکل مقاله‌ای روان در آورند.

- آیا تا اینجا، مواردی را که تاکنون تجربه کرده‌اید، توضیح دادم؟
- آیا متحیر و مبهوت هستید و نمی‌دانید چطور باید مشغول نوشتن مقاله پژوهشی بشوید؟
- آیا از نمراتی که تاکنون برای مقاله‌های پژوهشی گرفته‌اید، ناامید هستید؟
- آیا از نوشتن مقالات تحقیقی، که هیچ‌گاه احساس پیروزی شخصی واقعی را به شما نداده‌اند، خسته شده‌اید؟

---

1. Research Paper.

2. google.

اگر پاسخ شما به هر یک از سؤالات بالا مثبت است، این کتاب راهنما برای شما مفید خواهد بود. من این کتاب راهنما را برای همه کسانی نوشته‌ام که احساس ترس، یأس، یا ابهام و درماندگی نسبت به تکالیف مربوط به مقاله‌های پژوهشی دارند، و نیز برای همه کسانی که به دنبال راهی هستند تا پروژه پژوهشی را به تجربه‌ای تبدیل کنند که از نظر فکری چالش برانگیزتر و از نظر شخصی رضایت‌بخش‌تر است.

### الف. چگونه از این کتاب راهنما استفاده کنیم؟

هیچ فرمول جادویی برای انجام پژوهش یا نوشتن مقاله بر اساس پژوهشی که انجام داده‌اید، وجود ندارد. هیچ وقت دو پروژه پژوهشی که انجام داده‌اید، دقیقاً مثل هم نخواهد بود و موضوعاتی که بررسی می‌کنید، گوناگون هستند، هدف تحقیق هم گوناگون است، و روش تحلیل شواهد نیز گوناگون است. تحقیقی که در کلاس زیست‌شناسی در مورد کرم میوه و ایلد آید<sup>۱</sup> انجام می‌دهید، قطعاً با پژوهشی که برای درس ادبیات انجام می‌دهید و در آن، رمان‌های اف. اسکات فیتزجرالد<sup>۲</sup> را بررسی و مطالعه می‌کنید، متفاوت خواهد بود؛ البته پژوهشی که در مورد فرآیندهای ارتباطات گروهی برای کلاس ارتباطات انجام می‌دهید، از تحقیق در مورد نقاشی‌های هلندی قرن هفدهم که برای کلاس تاریخ هنر انجام می‌دهید، متفاوت خواهد بود.

هدف من از نگارش این کتاب راهنما، کمک به شماست، کمک برای رسیدن به درکی روشن از مسیر و هدف یک طرح پژوهشی، صرف‌نظر از اینکه موضوع پژوهش چیست و یا رشته مورد نظر برای پژوهش چیست. اگر نمی‌دانید چه کاری را انجام می‌دهید، اگر احساس می‌کنید که به فرآیند تحقیق خود اشراف ندارید، دچار درماندگی، نومیدی و «سرگستگی» خواهید شد. بهترین راهی که من برای درمان اضطراب‌ها و نگرانی‌های شما از نوشتن مقاله پژوهشی سراغ دارم، داشتن درکی روشن از هدف و مسیر تحقیق است. ایجاد هدف و مسیر باعث می‌شود که نوشتن مقاله پژوهشی به عنوان کاری خسته‌کننده و ناامیدکننده که برای گذراندن یک واحد درسی مجبورید انجام دهید. اگر انتظار دارید هنگام تحویل مقاله، واقعاً احساس کنید که کار یا فعالیت مفیدی انجام داده‌اید، باید آن مقاله را طوری بنویسید که پاسخی به مشکلی فکری و

1. Wild eyed fruit flies.

2. F. Scott Fitzgerald.



عقلانی باشد که درگیر آن بوده‌اید. من این کتاب را نوشته‌ام تا به شما نشان دهم چگونه می‌توانید مقاله پژوهشی را به جستجوی دانش و شناخت تبدیل کنید، و چگونه می‌توانید در جریان پیگیری این جستجو، از هدر دادن وقت و انرژی غیر ضروری و در نتیجه درماندگی غیر ضروری پرهیز کنید.

این بخش از راهنمایی‌های من اختصاص دارد به توضیحی در باب هدف کلی و ماهیت طرح‌های پژوهشی. این بخش را رها نکنید. اگر می‌خواهید درک صحیحی از مسیر داشته باشید و حس کنید بر کارتان تسلط و اشراف دارید، باید بدانید در هنگام انجام یک طرح پژوهشی، چه کاری انجام دهید. من بر کلمه پژوهش تأکید می‌کنم چون: راز یک مقاله پژوهشی موثر، فرآیندهای پژوهشی است که قبل از آن انجام می‌شود.

آمادگی شما در ابتدای این فرآیند، همان چیزی است که باعث می‌شود بین تحقیقی که خودتان انجام داده‌اید، با تحقیقی که چیزی جز تکرار خسته‌کننده و بیهوده مطالبی نیست که از اینترنت یا کتابخانه گرفته‌اید تفاوت داشته باشد. بنابراین شما نباید از این بخش راهنما بی‌توجه عبور کنید. در ضمن، بخش ۲ را هم نباید بی‌توجه بود، بلکه باید در انتهای بخش دوم تأمل کنید و روش‌ها و پیشنهادهایی را که برای شما مطرح کردم، به کار بندید و از طرح پژوهشی که برای کلاستان انجام می‌دهید، استفاده نمایید. بخش‌های دیگر این راهنما را، قبل از آنکه برای انجام بخش‌های مرتبط در طرح پژوهشی خودتان آماده نشده‌اید، نخوانید. نوشتن مقاله پژوهشی، کاری نسبتاً پیچیده است اما من می‌خواهم مانع از آن شوم که بیش از حد درگیر طرح خود شوید. من می‌خواهم شما، به جای آنکه مقهور پیچیدگی فرآیند تحقیق شوید، به همه مراحل آن تسلط و اشراف داشته باشید، به نحوی که سرانجام مقاله‌ای بنویسید که حس کنید کار را به تنهایی انجام داده‌اید به همین دلیل، از روش حل مسئله استفاده خواهیم کرد. به جای مواجهه کامل با مسئله اصلی (نوشتن یک مقاله پژوهشی خوب)، این مسئله اصلی را به اجزای مختلف تقسیم می‌کنیم و سپس به هر یک از قسمت‌ها می‌پردازیم. این کتاب در مورد مقالات پژوهشی نیست؛ این کتاب، راهنمای فرآیند تحقیق است.

من سعی کرده‌ام همه اطلاعات فنی را که معرفی می‌کنم (در مورد منابع کتابخانه‌ای، فرم‌های مستندسازی اطلاعات) به گونه‌ای معرفی کنم که شما بتوانید هر زمان و هر کجا که خواستید، از آنها استفاده کنید. با این حال، این کتاب نه راهنمای نگارش است،

نه دستورالعملی فنی برای منابع کتابخانه‌ای یا اینترنتی. متونی از این قبیل، در صورت نیاز، زیادند. عمده توجه من در این کتاب به شما، یعنی محقق، و به آن فعالیت‌هایی است - خصوصاً فعالیت‌های فکری - که شما باید در مقاطع مختلف فرآیند تحقیق، به آنها پردازید.

### ب. مرور کلی: مقاله تحقیقی چیست؟

در سال‌های گذشته، من در دانشگاه، با صدها دانشجو سر و کار داشته‌ام که مقالات تحقیقی در زمینه تاریخ، ارتباطات، اقتصاد، زیست‌شناسی، تاریخ هنر نگاشته‌اند. یکی از بزرگترین مشکلاتی که بسیاری از این دانشجویان با آن مواجه بوده‌اند، تلقی و برداشت آنها از مفهوم تحقیق و مقالات تحقیقی بوده است؛ ممکن است این دیدگاه‌ها و برداشت‌های آنان، بسیار تحریف‌شده و نادرست باشد.

بهتر است حرف خود را صریح‌تر بزنیم، و بگوییم موارد زیر را نمی‌توان مقاله تحقیقی محسوب کرد:

- نشخوار (منعکس کردن) بی‌فکرانه چیزهایی که در مورد موضوعی خوانده‌اید؛
- تکرار بحثی که در یک کتاب یا مقاله خوانده‌اید، همراه با چند منبع دیگری که از این طرف و آن طرف به آن افزوده‌اید تا به استاد خود نشان دهید که «شامل» این موضوع می‌شود.

محقق یک اسفنج منفعل و تأثیرپذیر نیست. شما به عنوان یک محقق، نباید اطلاعات بی‌شماری را جذب کنید که وقتی مقاله‌تان را می‌نویسید، آنها را به استاد خود پس دهید. اگر بنا باشد که محقق، هر آنچه را که می‌خواند، مجدداً تحویل دهد، بهتر نیست که همه مطالب را کپی کنید، آنها را به هم منگنه کنید و به استاد خود تحویل دهید؟ در واقع، باید بدانید که شما، مهمترین عنصر در مقاله تحقیقی خود هستید. وظیفه شما فقط جذب اطلاعات نیست، بلکه وظیفه شما، هضم اطلاعات، فکر کردن به آنها، و مشخص کردن معنا و مفهوم این اطلاعات برای خودتان است. مقاله‌ای که شما بالاخره خواهید نوشت، متمرکز بر تفکر درباره موضوعی که انتخاب کرده‌اید.

مقاله تحقیقی، گزارشی است که فرد درباره نتیجه‌گیری‌هایی که پس از بررسی یک موضوع به آنها رسیده و درباره ارزیابی منتقدانه شواهدی است که جمع‌آوری کرده، که او به دیگران عرضه می‌کند.

اگر برایتان این سؤال پیش آمده که مقاله تحقیقی، چگونه و به چه شکلی است، همان کتاب‌ها و مقالاتی که در مورد موضوع مورد نظرتان خوانده‌اید، کافی است. نوشتن و منتشر کردن «مقالات تحقیقی» فعالیتی است که در بیان افرادی که ما آنها را متخصص می‌دانیم، رایج است. یکی از رازهای موفقیت شما در انجام پروژه تحقیقی، دانستن این حقیقت است که کتاب‌ها و مقالات، نشان‌دهنده «حقایق» و «واقعیت‌ها» نمی‌باشند [نوشته‌های آنها، وحی مُنزل نیست]. رشته‌هایی نظیر تاریخ، اقتصاد، و زیست‌شناسی، منظومه‌های ایستای علم و دانش نیستند که در آنها هر چه باید معلوم باشد، معلوم باشد یا هر چه که باید معلوم باشد، غیر قابل اعتراض باقی بماند. کاملاً بر عکس است. تاریخ، اقتصاد، زیست‌شناسی و هر رشته تحصیلی دیگری را باید به این صورت تعریف کرد. گروهی از افرادی که با همدیگر کار می‌کنند تا در مورد هدف و علایق متقابلشان بیشتر و بیشتر بدانند و مسائل و معماهایی را که «می‌دانند»، می‌سازند و دوباره می‌سازند. از آنجا که اعضای یک رشته علمی با یکدیگر کار می‌کنند، وقت زیادی را صرف صحبت کردن با هم می‌کنند - اطلاعات خود را با هم مبادله می‌کنند، در مورد چیزهایی که فهمیده‌اند، با هم صحبت می‌کنند، دیدگاه‌ها و نظرات خود را در مورد یک مسئله خاص با هم در میان می‌گذارند و سعی می‌کنند یکدیگر را متقاعد کنند که برخی روش‌های تفسیر موضوع نسبت به سایر روش‌های تفسیری، ارجحیت دارد و یکی از شیوه‌های بسیار رایجی که برای انجام این گفتگوی دلنشین از آن استفاده می‌کنند، نوشتن کتاب و مقاله برای همدیگر است؛ یعنی همان مقالات و کتاب‌هایی که شما خواهید خواند. این متونی که چاپ شده، بخش‌هایی از مکالمات و گفتگوهای است که هنوز در حال انجام است.

وقتی استاد از شما می‌خواهد مقاله تحقیقی بنویسید، در واقع شما را دعوت می‌کند تا به یکی از مکالماتی که در رشته علمی او در حال انجام است، بپیوندید. شما نباید از چنین واقعیتی هراس داشته باشید. استاد شما قطعاً تشخیص می‌دهد که بین شما و متخصصان آن رشته، تفاوت وجود دارد. متخصصان به واسطه سال‌ها بررسی و تفکر در مورد موضوعات مورد نظرشان، به واسطه سال‌ها گوش کردن و صحبت کردن رو در رو با هم‌تاهای خود، و به واسطه خواندن و نوشتن، متخصص می‌شوند. آنها نوعی حس اعتماد به نفس دارند که شاید شما در حال حاضر، از آن برخوردار نباشید. البته منظورم این نیست که شما حرفی برای گفتن ندارید. وقتی استاد از شما می‌خواهد طرحی تحقیقی انجام دهید، در واقع از شما دعوت می‌کند که احساس حرفه‌ای بودن را

به دست آورید. انجام کار تحقیقی نه تنها به شما این فرصت را می‌دهد تا از مسائلی که متخصصان درگیر آنها هستند، آگاه شوید، بلکه در هنگام اجرای صحیح پروژه تحقیقی، عیناً همان کاری را انجام می‌دهید که متخصصان انجام می‌دهند. حتی اگر قصد نداشته باشید در رشته‌ای که یکی از دروس آن را گرفته‌اید، دارای تخصص شوید. برای نوشتن مقاله تحقیقی، با فکر کردن به روشی که اعضای آن رشته، فکر می‌کنند [فکر کردن به شیوه تفکر آنها] متوجه خواهید شد که آن رشته، چه رشته‌ای است. در هنگام نوشتن مقاله تحقیقی، مهارت‌هایی را که یک متخصص از آن برخوردار است، در خود تقویت می‌کنید، مهارت‌هایی که متخصص در هنگام بررسی و تحقیق روی یک موضوع، از آنها استفاده می‌کند. بنابراین، مقاله تحقیقی، دعوتی است از شما برای تقویت توانایی‌تان برای تفکر منتقدانه.

### ج. یادگیری، تفکر، و مقالات تحقیقی

هدف اصلی من از ادامه این مقدمه مقالات تحقیقی و روند تحقیق این است که شما را متقاعد کنم که

**تفکر انتقادی - تفکر انتقادی شما - در مرکز همه پروژه‌های تحقیقی قرار می‌گیرد.**

از قرن هفدهم تاکنون، در فرهنگ غرب تفکر انتقادی به معنای مشاهده، سؤال کردن، بررسی کردن، تحلیل کردن، و ساختن (مستند کردن) بوده است. و کار هر روزه مورخان، فیلسوفان، موسیقی‌دانان، دانشمندان علوم سیاسی، زیست‌شناسان، اقتصاددانان، شیمی‌دانان، و اعضای سایر رشته‌های علمی و آکادمی، مشاهده کردن، سؤال کردن، بررسی کردن، تحلیل کردن و ساختن شده است.

بنابراین، وقتی مشغول انجام یک پروژه تحقیقی برای یکی از دروس خود در دانشگاه می‌شوید، صرف‌نظر از اینکه آن درس مربوط به کدام بخش یا گروه آموزشی باشد، روند پرسش‌گری را آغاز نموده‌اید که موارد ذیل را در بر خواهد گرفت

- پرسیدن،
- جمع‌آوری اطلاعات فراوان، تا آنجا که می‌توانید، برای یافتن پاسخ نهایی برای آن سؤالات؛
- قضاوت دقیق و نظام‌مند در مورد مفهوم شواهدی که گرد آورده‌اید، به نحوی که مطمئن شوید پاسخی که به دست آورده‌اید، پاسخی منطقی است.